

Ірина МАСЛО

здобувач освітньо-професійної програми

«Публічне управління та адміністрування», ЗУНУ

Науковий керівник – д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту,

публічного управління та персоналу ЗУНУ Тетяна ЖЕЛЮК

МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ОРГАНОМ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Створення умов для досягнення європейського рівня життя вимагає концентрації зусиль владних інститутів, громадських об'єднань на пріоритетних напрямках реформування державного управління, серед яких чільне місце відведено становленню прозорості і етичної державної служби шляхом запровадження і забезпечення дотримання адміністративних стандартів, зокрема стандартів публічних (державних та муніципальних) послуг.

Публічні послуги є важливим елементом реформи децентралізації, адже органи місцевого самоврядування отримують додаткові повноваження щодо їх надання.

До недавнього часу, певні переваги в отриманні адміністративних послуг мали жителі міст обласного значення та районних центрів, де був законодавчий обов'язок створювати центри надання адміністративних послуг (ЦНАП). Але були й окремі громади, що добровільно створювали ЦНАП, для надання якісних та доступних адміністративних послуг своїм жителям. Після затвердження нового адміністративно-територіального устрою і прийняття 3 листопада 2020 року Верховною Радою України Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг та удосконалення доступу до адміністративних послуг, які надаються в електронній формі» ситуація змінюється. Більшість питань, в тому числі й надання адміністративних послуг тепер в основному буде вирішуватись на місцевому рівні. В рамках нового Закону передбачено застосування різних моделей (механізмів) надання адміністративних послуг у ЦНАП: 1) безпосередньо адміністратором; 2) через адміністратора, шляхом його взаємодії з суб'єктами надання адміністративних послуг (СНАП); 3) суб'єктами надання адміністративних послуг, тобто посадовими особами органів місцевого самоврядування (остання можливість передбачено також Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», в якому визначено, що повноваження державного реєстратора з прийому документів для надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців та видачі оформлених результатів їх надання можуть здійснюватися посадовими особами).

Станом на сьогодні в Україні створено 1438 територіальних громад і поетапно, кожна з цих громад має створити власний ЦНАП. Вже функціонує близько 460 ЦНАП, ще прогнозується створення 240 у 2021 році в рамках трансформації ЦНАП районних державних адміністрацій (РДА) в ЦНАП органу місцевого самоврядування (ОМС).

Законом передбачено обов'язкове поетапне створення ЦНАП в усіх громадах. При цьому пріоритетом №1 у 2021 році визначено «заміщення» ЦНАП РДА на ЦНАП ОМС у всіх «старих» районних центрах. Ця робота має бути завершена до 1 січня 2022 року. Основними завданнями щодо утворення центрів органів місцевого самоврядування та ліквідації центрів райдержадміністрацій є: 1) забезпечення доступності та безперервності надання адміністративних послуг територіальним громадам під час утворення центрів органами місцевого самоврядування та ліквідації центрів райдержадміністрацій; 2) здійснення соціально-правового захисту працівників центрів райдержадміністрацій у зв'язку з ліквідацією; 3) раціональне використання майна центрів райдержадміністрацій, які ліквідуються, для комплектування і облаштування центрів органів місцевого самоврядування, що утворюються.

При здійсненні даних трансформацій важливо:

1) до створення ЦНАП ОМС, ЦНАП РДА не може бути ліквідовано. Тобто не повинно бути погіршення доступності послуг і «розривів» у виконанні державних функцій. Тим паче, треба розуміти, що ЦНАП РДА обслуговують і обслуговували не лише мешканців громад-райцентрів, а всіх мешканців району. Доки завершаться реорганізаційні процеси і становлення укрупнених громад, то ці «старі райцентри» і далі можуть виконувати роль опорних точок доступу до послуг для багатьох сільських мешканців (принаймні по екстериторіальних послугах: реєстрація нерухомості, бізнесу, землі);

2) передбачено спрощені процедури переведення адміністраторів та держреєстраторів з РДА в ОМС (за згодою сторін без проведення конкурсу; спецперевірка державних реєстраторів не здійснюється). Ці механізми треба використати по максимуму, адже люди – це насправді найцінніше, що є у РДА та їх ЦНАП. І цей людський потенціал треба використати найповніше.

3) перехідні норми закону передбачають, що процес трансформації ЦНАП РДА має бути скоординованим та організованим з використанням синергетики від співпраці КМУ, Міністерства цифрової економіки, ОДА. Йдеться про питання нерозривності надання послуг, збереження людей, використання майна та інших ресурсів (хоча за експертними оцінками, більше 2/3 ЦНАП РДА не мали належних приміщень, але 80% мали принаймні обладнання, яке може бути далі використане у ЦНАП ОМС, у разі потреби).

Не кожна громада найближчим часом зможе знайти достатньо ресурсів для

створення «належного» ЦНАП. В Державному бюджеті на 2021 рік передбачено субвенцію для громад у розмірі 500 млн. грн на створення ЦНАП. Водночас, навіть в разі виділення 500 млн. грн., за умови співфінансування з місцевих бюджетів, буде можливість створити кілька сотень ЦНАП. Також громади можуть отримати підтримку від донорів у створенні ЦНАП, зокрема, Програмою «U-LEAD Європою» надається підтримку у створенні та модернізації 489 ЦНАП, 147 з яких вже відкрито.

Нині і через делегування повноважень ОМС (де тепер в одній інституції співпали орган, що утворює ЦНАП та суб'єкт надання адмінпослуг), і через інформаційні технології – стало суттєво більше послуг, які можна назвати «швидкими», тобто які можуть бути надані невідкладно.

Особливо актуальними є проблеми віднесення окремих видів адміністративних послуг до платних, обґрунтованості розмірів плати за них, прозорості цього процесу.

Надання адміністративних послуг на платній (безоплатній) основі, переліки адміністративних послуг, а також розмір плати за адміністративні послуги (у фіксованому розмірі на рівні середньої собівартості надання даного виду послуг) повинні визначатися виключно законами. Розмір плати за адміністративну послугу може бути підвищено, якщо це пов'язано з вимогами особи (наприклад за терміновістю), публічні інтереси зумовлюють підвищені фінансові вимоги до отримувача послуги чи вид діяльності, яку він провадить, містить у собі певну загрозу інтересам суспільства, здоров'ю громадян або довкіллю.

Для підвищення якості надання адміністративних послуг необхідно: забезпечити конкурентоспроможну оплату праці в адміністративних органах, сприяти виробленню у працівників мотивації для досягнення кінцевого результату, а не формального дотримання правил; прийняти єдині стандарти надання адміністративних послуг; запроваджувати сучасні форми надання адміністративних послуг.

Список використаних джерел:

1. Деякі питання оптимізації мережі та функціонування центрів надання адміністративних послуг Розпорядження КМУ від 17 березня 2021 р. № 254-р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-2021-%D1%80#Text>